

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DIYARBAKIR KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No. :24.03.2021-317
Karar Tarihi ve No. :24.03.2021-8185
Dosya No. :21.02.12

Toplantı Yeri
DIYARBAKIR

Diyarbakır İli, Çermik İlçesi, Çukur Mahallesinde bulunan, herhangi bir sit alanında kalmayan, özel mülkiyete ait, tapunun 465 ada 6 no.lu parselinde kayıtlı, I. Grup yapı olarak tescilli Sinagogun, tehlike arz etmesi, tescil kaydının güncellenmesi ve korunma alanının belirlenmesine ilişkin; Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 27.03.2002 tarih ve 2800 sayılı tescil kararı, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 28.03.2012 tarih ve 412 sayılı Yapı Grubu belirleme kararı, Yapının onarımına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin istenildiği Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 23.01.2019 tarih ve 6490 sayılı kararı, tehlike arz eden yapıya ilişkin Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 01.03.2021 tarih ve E.1170202 sayılı yazısı, tehlike arz eden yapıda can ve mal güvenliğini sağlayıcı tedbirlerin alınmasına ilişkin Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 04.03.2021 tarih ve E.1184059 sayılı yazısı, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 17.03.2021 tarih ve E.665567 sayılı uzman raporu okundu. Ekleri ve konuya ilişkin bilgi, belgeler incelendi. Yapılan görüşmeler sonunda;

Diyarbakır İli, Çermik İlçesi, Çukur Mahallesinde bulunan, herhangi bir sit alanında kalmayan, özel mülkiyete ait, tapunun 465 ada 6 no.lu parselinde kayıtlı, I. Grup yapı olarak tescilli Sinagogun güncellenen tescil fişinin uygun olduğuna,

-2863 sayılı Kanunun 8. Maddesi gereğince, 465 ada 6 no.lu parsel sınırlarının tescilli yapının korunma alanı sınırları olarak belirlenmesine;

-İlgili Tapu Müdürlüğünce, 465 ada 6 no.lu parselin tapu kütüğü beyanlar hanesine bırakılan, 30.04.2002 tarih ve 183 yevmiye numaralı "Korunması Gerekli Kültür Varlığıdır" ve 12.04.2012 tarih ve 517 yevmiye numaralı "I. (GRUP) korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır" şerhlerinin kaldırılmasına,

-13.03.2012 tarih ve 28232 Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik" gereği ilgili Tapu Müdürlüğünce 465 ada 6 no.lu parselin tapu kütüğü beyanlar hanesine "Korunması Gerekli I. (Birinci) Grup Taşınmaz Kültür Varlığı ve Korunma Alanıdır" şerhi bırakılmasına ve işlem sonucuna ilişkin bilgi, belgelerin Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne iletilmesine,

-465 ada 6 no.lu parsel sınırları içerisinde yapılacak olan her türlü fiziki ve inşai (ifraz, tevhit, imar uygulaması dâhil) uygulama öncesinde Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulundan izin alınması gerektiğine,

-Dosya incelemesinde, tescilli yapının tehlike arz ettiği tespit edildiğinden, kültür varlığı olan bu yapının esaslı onarımına yönelik, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 23.01.2019 tarih ve 6490 sayılı kararı ile istenen rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin ilgilisi tarafından ivedilikle hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine,

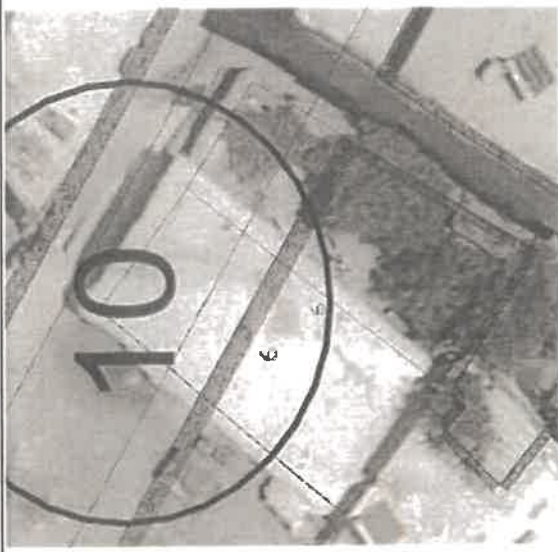
-Tescilli taşınmazın esaslı onarımı yapılmaya kadar yapının çökme tehlikesi gösteren bölümlerinin yapıya zarar vermeyecek şekilde ahşap, çelik vb. uygun malzeme ve yöntemle desteklenerek, can ve mal güvenliğine yönelik tedbirlerin ilgilisi, ilgili idare ve yerel yönetim tarafından alınması gerektiğine,

-Yukarıda belirtilen önlemlerin alınmaması durumunda yapıda yeni oluşacak tahribat ile can ve mal güvenliğini tehdit edici durumlar ilgili yasa ve yönetmelikler kapsamında yapı malikine cezai sorumluluk getireceğinden durumun ilgililere bildirilmesi gerektiğine karar verildi.

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E)	ANIT	ENVANTER NO:		
T Ü R K İ Y E	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO:		
İLİ: DİYARBAKIR	İLÇESİ: ÇERMİK	MAHALLE/MEVKİ: Çukur Mahallesi	KORUMA DERECESESİ	ANITSAL	2 3
SOKAK VE KAPI NO:	KAD. :PAFTA: ADA: 465 PARSEL: 6		CEVRESEL	1 2 3	
ADI : SİNAGOG	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI:		
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:	VAKFIYE:		

GENEL TANIM: Çermik İlçe Merkezinde, Çukur mahallesinde, Kurtuluş sokak no:10 da yer almaktadır. Yapı kuze doğu-güneybatı doğrultuda dikdörtgen planlı, tek katlı, avlulu, bazalt ve kalker taş malzemeden inşa edilmiştir.

KORUNMUŞLUK DURUMU: kötü	TAŞIYICI YAPI: kötü	CEPHE DURUMU: kötü	ÖRTÜ DURUMU: kötü	İÇ YAPI DURUMU: kötü	BEZEME DURUMU: -	RUTUBET DURUMU: kötü
--------------------------	---------------------	--------------------	-------------------	----------------------	------------------	----------------------

GÖZLEMLER: Yapı avlu duvarı ve özgün taş kapı arasında ayrılmalar ve avlu duvarının bir bölümünde yıkılma olduğu görülmüştür. İbadet mekânının güneydoğu köşesinde duvar örgüsünde ayrılmalar olduğu tespit edilmiştir. İbadet mekânı taşıyıcı sütun ve kemerlerde ciddi çatlaklar bulunmaktadır. Toprak dam olan üst örtüyü taşıyan ahşap kirişlerin sehim yaptığı, üst örtünün bazı bazı noktalarında çökme olduğu görülmüştür.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: Hanım UYSAL

BAKIMINDAN SORUMLU OLAN: Hanım UYSAL

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANITIM: Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda dikdörtgen bir plana sahip olan ana ibadet mekânının güney ve doğu cephede (iki katlı konut içerisinde) olmak üzere iki girişi bulunmaktadır. Güney cephede ibadet mekânına girişin sağlandığı özgün kapı örtilen duvar ile pencereye dönüştürülmüştür. Sivri kemerli niş içinde bulunan bu kapının üstünde kitabe yer almaktadır. Giriş kapısının sağında, sivri kemerli ikinci bir niş ve niş içerisinde su kuyusu ve su düzeneği yer almaktadır. Bu cephede bulunan giriş kapısının sağında bir, su kuyusunun yer aldığı nişin solunda üç adet lentolu dikdörtgen pencere bulunmaktadır. Giriş kapısı üst sırasında ise dıştan basık kemerli, içten alt kısımları eğimli, dikdörtgen formda sekiz adet pencere yer almaktadır. Yaklaşık olarak 13x7.30 m ölçülerindeki ana mekân; iki bazalt sütun ve yan duvarlara oturan üç sivri kemer ile birbirinden ayrılan iki neften oluşmaktadır. Kemerlerin yükünü hafifletmek amacıyla sütun hizasında kemerler arasına dairesel boşluklar bırakılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kiriş üzeri toprak damdır. İbadet mekânının doğu duvarında farklı form ve boyutta nişler ve iki katlı konuta geçişi sağlayan bir kapı bulunmaktadır. İki neften oluşan ana mekânın birinci nef bölümünün batı duvarında yer alan ve duvar yüzeyinden öne doğru taşma yapan sivri kemerli niş "Ehal"dir. Kemerin kilit taşında parohet asma askısı bulunmaktadır. Kilit taşının üstündeki süslemeli taşta ise ibrani takvimine göre 5632 yazmaktadır. Kuzey yönündeki sağır duvar yüzeyinde 11 adet küçük niş bulunmaktadır. Batı yönündeki duvar yüzeyinde ikinci nef bölümünde ise sonradan kapatılmış iki adet tepe penceresi bulunmaktadır.

YAYIN DİZİNİ :

- 1-BALİ, R. N. (1999). *Diyarbakır Yahudileri*. Diyarbakır: Müze Şehir, YKY, 367-389.
- 2-Payaslı Oğuz, G. & Kakdaş Ateş, D. (2020). Diyarbakır Çermik'te bulunan sinagog yapısının mimari belgelenmesi ve koruma problemleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(49), 115-125.

EKLER :

RAPOR	TEKNIK BİLGİLER:
FOTOĞRAF	ISITMA SİSTEMİ:
RÖLÖVE PROJESİ	KANALİZASYON:
RESTORASYON PROJESİ	SU:
HARİTA	ELEKTRİK:
KROKİ	ÖZGÜN KULLANIMI: SİNAGOG
KİTABE	BUGÜNKÜ KULLANIMI: DEPO
	ÖNERİLEN KULLANIMI: SİNAGOG

HAZIRLAYANLAR:	Ahmet MIZRAK	<i>M. M. M. M.</i>
	Sanat Tarihçi	
	Ahmet DEMİR	<i>A. D.</i>
	Arkeolog	
17.03.2021		
KONTROL EDEN:	Mehriban KARASLAN	<i>M. K.</i>
	Bölge Kurulu Müdürü	
	TEKİL KARAR NO	
	KARAR TARİHİ	
	REVİZYON:	
	24.03.2021	8185
	Sayı Karar Eki dir.	

